

Nr 199.

Av herr **Westman**, om anslag till understödjande av rationellare åtgärder mot de smittofarliga (öppna) tuberkulosformerna bland nötkreatur.

Det torde numera knappast från något håll kunna bestridas, att nötkreaturstuberkulosens fortsatta utbredning innebär en av de allra största farorna för vår husdjursavel. Ett viktigt statsintresse är det, att effektiva åtgärder emot densamma vidtagas över hela riket.

När det år 1898 beslöts att här i landet med statsmedel organisera en utrotningskamp av tuberkulosen i ladugårdarna enligt det s. k. Bangska systemet, gjorde man helt säkert detta i förhoppning på att härmed effektivt kunna hämma nötkreaturstuberkulosens utbredning i landets alla olika delar. Tyvärr måste man konstatera, att dessa förhoppningar endast delvis infriats. Enskilda besättningar och enstaka trakter ha visserligen med det Bangska systemet framgångsrikt lyckats skydda sig för tuberkulos, men för den stora massan ladugårdar i riket har det Bangska systemet ej kommit till användning.

Uti det statsorganiserade Bangska systemet deltaga för närvarande c:a 100,000 djur av vårt lands c:a 3 miljoner. Samma antal ungefär deltog för 10 år sedan, och både på grund härav och av andra skäl torde det få anses uteslutet, att större landvinningar för systemet Bang äro att vänta inom överskådlig framtid. Det synes inte riktigt att för all framtid låsa fast statsingripandet till hjälp för nötkreaturstuberkulosens bekämpande till i huvudsak enbart det system, som vi nu prövat sedan år 1898, utan vid sidan härav även pröva andra framkomliga vägar.

Ända sedan 1900-talets början har man i Tyskland, där det Bangska systemet hade föga framgång, i stor omfattning bedrivit sin tuberkuloskamp enligt det s. k. Ostertagska systemet. Detta inriktar sig på att genom s. k. kliniska undersökningar utmönstra de smittofarligt tuberkulösa djuren inom en ladugård. I Malmöhus län, där vid seklets början tuberkulosen åtminstone bland kor nått en stor utbredning, har man sedan år 1910 genom hushållningssällskapets försorg organiserat en kamp enligt Ostertags metod, och denna åtgärd uppges ha gjort avsevärd nytta för tuberkulosens tillbakaträngande och för höjandet av den allmänna förståelsen bland djurägarna för vikten av åtgärder emot ladugårdstuberkulosen.

Sedan år 1920 har Malmöhus läns hushållningssällskap på vissa villkor åtnjutit ett statsunderstöd av 5,000 kronor årligen härför, vilket belopp utgått

av anslaget till förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreatur.

Åtgärder likartade de, som vidtagits i Malmöhus län, torde dock vara nödvändiga även inom åtskilliga andra län i riket. Sedan ett par år tillbaka har av hushållningssällskapen i Östergötlands och Hallands län organiserats ett tuberkulosbekämpande, likartat det i Malmöhus län. Även inom ett par andra län är frågan härom aktuell, fast den ännu ej fått sin lösning. Det är därför tydligt, att intresse bland lantmännen ej saknas för det Oster-tagska systemets genomförande. Hushållningssällskapens ekonomi medger ju dock endast i ytterst begränsad omfattning, att understöd för ovan angivna ändamål utgår. Kostnaden för såväl undersökningsarbetet som organisationen får därför så gott som helt bäras av de deltagande djurägarna själva. Att både det praktiska genomförandet av kampen inom ett län ävensom anslutningen blir lidande härav, är ju uppenbart.

Det skulle säkert därför bli till stort gagn, om statsmedel med visst årligt belopp per undersökt och i kampen deltagande djur redan från början kunde utgå till hushållningssällskap, som inom sitt område bedriver kamp emot de smittofarliga tuberkulosformerna och vars reglemente härför godkänts av Kungl. Maj:t. Sådant statsanslag har redan ett flertal år, som ovan nämnts, utgått till Malmöhus läns hushållningssällskap. För detsamma utbetalande har dock varit fäst ett villkor om märkning av alla angripna djur, vilket villkor ej ovillkorligen torde bära föreskrivas för övriga län, till en början åtminstone, för så vitt man vill främja arbetet därstädes. Samma villkor är visserligen teoretiskt riktigt som hjälpmedel för kontroll av att smittofarliga djur bliva nedslaktade, men i sin praktiska tillämpning medför det konsekvenser, som i avsevärd utsträckning avhålla djurägarna från att deltaga. Märkning av ett djur innebär offentlig misskreditering av djuret och kommer i de flesta landsdelar av kreatursuppköparna att användas som prisnedpressningsmedel och detta ofta i mycket kännbar grad. En sådan öppen utpekning, som märkningen utgör, har dessutom andra konsekvenser, som göra det obehagligt för djurägaren. Vid villkorets införande i Malmöhus län sjönk även siffran på antalet deltagande. Det är ju sannolikt, att vanan vid kampmetoden avlägsnar en hel del av obehaget med densamma, och det är väl att hoppas, att med tiden märkningstvånget kan utföras överallt, om det skulle visa sig behöfligt. Men att från början sätta detsamma införande som villkor för erhållande av statsanslag torde vara olyckligt. Därmed är givetvis inte den ringaste invändning gjord emot föreskriften, att djur, som konstaterats vara smittofarligt tuberkulösa, skola snarast slaktas. Tvärtom bör varje reglemente, som för denna kamp av Kungl. Maj:t godkännes, innehålla bestämmelser härom. Men det bör fullt räcka, att varje deltagande djurägare förbinder sig på heder och samvete att inom viss tid låta till slakt försälja utslagna djur. Kontroll över, att denna förbindelse ej brytes, torde varje

hushållningssällskap genom sina egna organ kunna utföra och därmed övertaga ansvaret för, att paragrafen i fråga tillämpas. Men märkningstvänet, vilket man ju så väl förstår, att det ur central byråkratisk synpunkt är önskvärt, kommer att, varhelst det införes, avskräcka från deltagande, och detta bör vara skäl nog för att slippa detsamma. Varken i Hallands eller Östergötlands län har man i sina reglementen vågat införa detsamma, och det kan väl knappast tänkas, att något annat för saken intresserat län från början skulle våga det.

På grund av vad som ovan anförts, får jag därför hemställa,

att riksdagen för budgetåret 1926—1927 ville anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor att av Kungl. Maj:t användas som understöd åt hushållningssällskap, som inom sitt område vidtagit rationella åtgärder emot de smittofarliga (öppna) tuberkulosformerna bland nötkreatur i huvudsaklig överensstämmelse med s. k. Ostertagska systemet.

Stockholm den 22 januari 1926.

K. A. Westman,
Brobygård.

